

اصغر رشایی گماری

بگو چگونه؟

و از قول چه کسی بنویسم؟

که این روز

ادامه چشم‌های توست

که رو به زمین باز کردی

و رودها

ادامه صدای توست!

بگو، چند پرند

تا کجای این شهر باید به پرواز دربیانند

تا سبب سلام صبح تو را به خورشید برسانند

چند چشمه باید بجوشد

تا پاکي تو را

رودها به آفتابنوس برسانند

اصلا بگو، چند سیب

از کدام باغ باید بچینم

تا گوسفای از لبخند تو را

به بهار برسانم

حالا که به چشم‌های تو

خوب نگاه می‌کنم

پی می‌برم به ماجرا

شاید تو آخرین پیامبری باشی

که بدون معجزه

به تو ایمان بیاوریم

همه چیز را عوض کرده است

به‌جای گل‌دان‌ها

سطح‌های زباله گل داده‌اند

رودهای خشکیده

دوباره بر از ماهی شده‌اند

قفس‌ها برای دیدن پرواز

میل‌هاشان را در آغوش گرفته‌اند....

دوست داشتن تو دنیا را عوض کرده است

پرستوها را از کوچ برگردانده است

بیر را با آهوها دوست کرده است

دوست داشتن تو دارد دیوانه‌ام می‌کند

ماهی‌ها ریخته‌اند به شهر

دارند خیابان‌ها را تصرف می‌کنند

می‌خواهند شادی را

دوباره بر لب‌های مردم شهر قلاب کنند

گل‌ها زبان باز کرده‌اند

بلند شده‌اند و حرف می‌زنند

می‌چرخند و شعر می‌خوانند

دوست داشتن تو

بهترین داشتن دنیااست

که نمی‌شود

آن‌ها را دنیا عوض کرد

سریا داودی حمواله

آینه من می‌شود

من/ زن زیبایی

که در هیچ آینه‌ای دیده نمی‌شود!

هر جا تو گریه کرده‌ای

کودکان

برای چیدن انگور می‌آیند!

هیچ بلوطی

در خاک دیگری ریشه نمی‌کند

هر صبح

نام خود را به رود می‌گوید

تا فکر سیاه کلاغ را از یاد برد!

رودی

که تقویم ماه را می‌نویسد

از سمت فراموشی تو

تاریک است!

روزی

یک درخت کاشت

و بعد فهمید عشق

حیوان گونشخواری‌ست

میان روح وحشی یک درخت

و کوه‌ها

که از برادر به ما نزدیکترند!

تاریکی

به رود کوچکی می‌ریزد

مثل پادها

که ما را به مقصد ما ترک می‌کنند!

ادامه دادن راه، یک فریضه ماندگار فرهنگی است

محمود مستفای
شاعر

در خصوص جوایز ادبی بویژه در زمینه شعر، بی‌گمان در جهت اهمیت فرهنگی و اجتماعی به جهت شرایط دشوار در اینجا و اکنون، محل تأمل است چراکه نخست باید به انتشار کتاب و پخش آن و از همه مهم‌تر، بخش اقتصاد کتاب ونبود توجه و علاقه

مخاطبان بخصوص جوانان و چشم‌انداز فضای مجازی و.... این روزها ما شاهد افت فرهنگی فراوانی هستیم، حال با طرح مسائلی ازاین دست، درزمینه اهمیت و ادامه جوایز-خصوصی در زمینه ادبیات و بویژه شعر، در این سال‌ها ما با افت و خیزهای زیادی مواجه بوده‌ایم که اغلب عمر طولانی نداشته و ندارند. بی‌گمان در چنین موقعیتی، ادامه جایزه کتاب سال الوند با نگرشی سراسری، خود یک فریضه ماندگار فرهنگی است. لازم به یادآوری است که جایزه در سه بخش بسیار پهنگام و مهم به نظر می‌رسد، اما حضور بخش منتقدان دانشگاهی شاید چندان محملی ندارد و محل پرسش است که اساسنامه، شیوه شرکت و نحوه انتخاب و بازتاب آن چندان موفق نیست، بهتر است در آینده با ساختار دیگری برگزار شود. با این همه، نفس ادامه این بسیار لازم و مفید بوده و هست، باید از دست‌اندرکاران سختکوش این پدیده فرهنگی همچون علیرضا بهرامی، حسن گوهرپور و حمایت‌کنندگان مالی جایزه به نیکی یاد کرد، به روزهای بهتر و بهتر.

بعدالتحریر: در زمینه جایزه نقد به شاعران دانشگاهی پیشنهاد می‌شود این بخش باید نقد عمومی و همه منتقدان غیر دانشگاهی را هم در بر داشته باشد، متأسفانه در سطح دانشگاهی کمتر منتقد ادبی و فعالیتی در این زمینه دیده می‌شود، بی‌گمان خروجی زیادی در این زمینه بخصوص در ادبیات دیده نمی‌شود. بهتر است جریان نقد فراتر از استادان موردنظر باشد، از سوی دیگر جامعه فرهنگی نام این انجمن را کمتر می‌شنود.

نقش نهادهای علمی دانشگاهی در شناسایی شاعران موفق

امیر احمی خدایار
رئیس انجمن علمی
نقد ادبی ایران

نقش نهادهای علمی دانشگاهی در شناسایی شاعران موفق و معرفی آنان به جامعه مخاطب، انکارناشدنی است. بدین روی حضور انجمن علمی نقد ادبی ایران در سه دوره پیاپی جایزه الوند را به فال نیک می‌گیریم. امیدوارم نهاد شعر بتواند همچون گذشته علاوه بر ادای رسالت اجتماعی خود، در جلب توجه ذوق جامعه به سمت زیبایی‌های مندرج در زبان شعر نیز موفق عمل کند. درست است که در دهه‌های اخیر در ایران نیز محسو با تحولات جهانی، شعر به نفع رمان در موضوع تأثیرگذاری اجتماعی عقب نشسته است، اما هنوز هم به‌دلیل نوع تربیت ذوق ایرانیان، شعری که بتواند با انسان معاصر ایرانی هماهلی کند و زبان علاق وی باشد، بی‌تردید با اقبال مخاطبان مواجه خواهد شد و با فرصت‌هایی که دیگر هنرها (موسیقی، سینما و...) در اختیار آن گذاشته‌اند، مؤثرتر از گذشته در جامعه حضور پیدا خواهد کرد. شعر والا در مقام هنری ماندگار و مؤثر در حفظ زبان ملت‌های جهان ایفای نقش می‌نماید و این ویژگی برای شعر فارسی در تاریخ ایران و گسترش آن در گستره جغرافیای فرهنگی آن بی‌نظیر بوده است. شاعران معاصر ایران و مناطق فارسی‌زبان جهان از این منظر نیز همانند نسل‌های پیشین و پیشرو خود وظیفه‌ای بسیار سنگین به عهده دارند. جایزه الوند باید با چنین رویکردی به ادامه راه بیندیشد و به روزهای نیامده‌اش فکر کند.

شادی صالحی

از برگه فوتم
چند موریانه ماند
و یک
احوال‌پرسی سرد
هر بار که می‌بینمت
گویی الواری وحشی در من
زیر قطار می‌رود

و تو نمی‌دانی
واگنی که با آن می‌روی
چه اره تیزی ست
و هیچ کارخانه چوب‌بری
علت مرگ را
عشق تشخیص نمی‌دهد
من می‌فهمم چرا مُردم
چند تکه لا شخورم بالای سر پذیرایی‌ست
تکه سگم میان سرمه‌دان
تکه‌های رانم هنوز جیرجیر می‌کند در تخت‌خواب
کشتی نوح است این خانه
که هیچگاه جزیره‌ای نیافت
قلب تو موریانه‌ای‌ست تنها

روزی
یک درخت کاشت
و بعد فهمید عشق
حیوان گونشخواری‌ست
میان روح وحشی یک درخت
میان یک آگهی فوت

ملاحظه‌اند. سه‌شنبه‌های شعر در نظر دارد با معرفی و مرور جایزه‌های شعر استان‌ها، راهکارهای اجرایی و زمینه‌های پذیرش جامعه ادبی را در این باره بررسی کند. بدیهی است علاقه‌مندیم مخاطبان این صفحه در این بررسی‌ها مشارکت داشته باشند و در مقام برگزار کنند، دبیر، داور و شرکت‌کننده، کنند. در این شماره به جایزه کتاب سال الوند که در استان همدان برگزار می‌شود پرداخته‌ایم و در شماره‌های بعدی به جایزه شعر خوزستان، جایزه جم بوشهر و... نگاهی خواهیم داشت.

درگیر مرزبندی‌ها نمی‌شویم

ممکن است از دیگر جوایز ادبی کشور متمایز کند، حضور بخش دانشگاهی ادبیات به‌عنوان داور در یک بخش مجزا ست. در واقع در این بخش، یک کتاب شعر به انتخاب چهره‌های دانشگاهی به جامعه ادبی برای خواندن پیشنهاد می‌شود. خوشبختانه در هر ۳ دوره جایزه، انجمن علمی نقد ادبی ایران و جنب‌دکتر ابراهیم خدایار رئیس انجمن با این نگاه که «نقش نهادهای علمی دانشگاهی در شناسایی شاعران موفق و معرفی آنان به جامعه مخاطب باید پر رنگ باشد» در داورهای جایزه حضور داشتند و به طور مستقل آثار را مورد بررسی قرار دادند. در این دوره هم داوران بخش برگزیده انجمن، از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های کشور در حوزه ادبیات بودند.

یکی دیگر از موضوعاتی که بسیار مهم است و هر جایزه باید برای آن استراتژی داشته باشد، رویکرد جایزه و گرایش آن به رویکردهای ادبی است، در این باره باید گفت این جایزه می‌گوید در انتخاب‌ها، چندان درگیر مرزهای مشخص بین چهره‌های شاخص ادبی و جریان‌های ادبی در کشور نباشد، البته این کار در شعار ساده است و اگر عملیاتی بخواهید وارد انجام کار شوید می‌بینید بسیار مسیر صعب و دشواری است، اما غیر ممکن نیست، همه ما داریم در این سرزمین زندگی می‌کنیم، هر کتابی که از وزارت فرهنگ مجوز دریافت کرده و برای دبیرخانه ارسال شده باشد به داور گذاشته می‌شود؛ محدودیتی هم وجود ندارد. اگر به دو دوره گذشته جایزه هم نظری بیندازید خواهید دید که انتخاب‌ها در دو بخش «کتاب سال الوند» و «انجمن علمی نقد ادبی ایران» هم از منظر ناشر و هم از نظر شاعر و رویکرد به شعر، کاملاً متفاوت بوده است اما دبیرخانه به هر دو نظر احترام گذاشته و اتفاقاً علاقه‌مند است این رویکرد تقویت شود. سرانجام اینکه جایزه کتاب سال الوند هم مانند سایر جوایز در کشور، در تلاش است فضای ادبیات را پویا کند، علاقه‌مندان به شعر را به سمت و سوی کتاب‌ها ترغیب کند و به مسئولیت‌های اجتماعی این جنس از فعالیت‌ها بپردازد.

مالی، اختلافات درونی، عدم اقبال مخاطبان و... از نفس افتاده‌اند. اتفاق مهم هر جایزه وقتی رقم می‌خورد که منتخبان از طرف جامعه ادبی پس زده نشوند و به جمع پدیده‌ها و سرمایه‌های شعر اضافه شوند. رسالت یک جایزه اگر همین پدیده‌افزایی و سرمایه‌آفرینی ادبی در نظر گرفته شود، کافی است. بسیاری از این جوایز به‌دلیل کم‌توجهی‌های رسانه‌ای و بُعد مسافت با پایتخت، دیده نمی‌شوند و دچار بی‌مهری‌اند اما با توریق جوایز مشهورتر شعر متوجه می‌شویم که در میان منتخبان جوایز پایتختی، نام‌های برخاسته از این جوایز، قابل

حسن گوهرپور
دبیر جایزه کتاب
سال الوند

جوایز ادبی هر کدام بر اساس یک برنامه‌ریزی هدف‌گذاری برگزار می‌شوند، جایزه کتاب سال الوند هم این چنین است. اتفاق فکر و دبیرخانه جایزه بر این اصل تلاش دارند که جایزه هر سال در همدان به‌عنوان پایتخت تاریخ و تمدن ایران زمین برگزار شود و همدان در یک جایزه ملی، نامی در میان نام‌های استان‌ها داشته باشد. همدان شهری است که با باطاهر، عارف، بوعلی سینا و بزرگان دیگری در گستره فرهنگ در آن آمیخته‌اند و جا دارد نام این شهر بیش از این در ادبیات ایران جلوه‌گر باشد. بر همین اساس در دو دوره گذشته – اگرچه دبیرخانه جایزه در تهران بود – اما محل برگزاری جایزه همدان بود و سال ۹۹ هم بر آن بودیم که آیین پایانی در همدان برگزار شود، اما متأسفانه به‌دلیل محدودیت‌های کروناپی و رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی با این که چند ماه آیین پایانی را به تعویق انداختیم اما سرانجام به جهت رعایت سلامت جامعه به سهم خودمان، در ۲۷ فروردین ماه از مسیر رسانه‌ها نتایج را اعلام کردیم تا ان شاء‌الله در فرصتی مناسب تندیس‌ها را به برگزیدگان تقدیم کنیم. نکته دیگر بخش‌های مختلف جایزه است. جایزه الوند در دوره اول، تنها ۲ بخش داشت، اما در دوره دوم و این دوره، ۳ بخش داشت که عبارت بودند از جایزه «کتاب سال الوند»، جایزه «انجمن علمی نقد ادبی ایران» و جایزه «بخش استانی» (که مربوط به شاعران استان همدان است). ما در هر کدام از این بخش‌ها یک برگزیده داریم که تندیس ویژه جایزه را دریافت می‌کنند و به فراخور انتخاب داوران در هر بخش یک یا دو نفر هم لوح تقدیر می‌گیرند. در واقع آثار رسیده به جایزه، در بخش کتاب هم به داوران «کتاب سال الوند» تقدیم می‌شود و هم به داوران «انجمن علمی نقد ادبی ایران»؛ هر دو گروه داور، به‌صورت مستقل کتابی را انتخاب می‌کنند. نکته دیگری که این جایزه را

جایزه ادبی الوند

به‌عنوان پایتخت تاریخ و تمدن ایران زمین برگزار می‌شود. به‌نظر اهالی فرهنگ و هنر اگر قرار است متولی برگزاری یک رویداد فرهنگی شود، بهتر است آن را در یک شهر و شهرستانی غیر از تهران برگزار کنند. به هر حال تهران، هر روز و در شرایط عادی، ده‌ها برنامه متنوع فرهنگی در مراکز دولتی و خصوصی دارد، پس بهتر است برای ایجاد توازن بیشتر و توسعه متوازن فرهنگ، رویدادهای هنری به شهرهایی غیر از پایتخت انتقال یابد. وی با اشاره به برگزاری جشنواره‌هایی که متولیان دولتی فرهنگ برگزار می‌کنند، گفت: برای متولیان دستگاه‌های فرهنگی هم این موضوع آشکار شده که نباید تمام رویدادهای ملی فقط در تهران برگزار شود، کما اینکه می‌بینید در برگزاری جشنواره‌های فیلم و تجسمی و... سیاست به سمت حضور در شهرستان‌ها رفته‌وی‌رود.

جایزه ادبی الوند یک جایزه خصوصی است، در دوره اول این رویداد فرهنگی، تنها ۲ بخش داشتیم، اما در دوره دوم و این دوره یک بخش افزوده شد و حالا ۳ بخش دارد که عبارتند از جایزه «کتاب سال الوند»، جایزه «انجمن علمی نقد ادبی ایران» و جایزه «بخش استانی» (که مربوط به شاعران استان همدان است). ما در هر کدام از این بخش‌ها یک برگزیده داریم که تندیس ویژه جایزه را دریافت می‌کنند و به فراخور انتخاب داوران در هر بخش یک یا دو نفر هم لوح تقدیر می‌گیرند. این جایزه می‌گوید چندان تجدید به مرزهای مشخص بین چهره‌های شاخص ادبی و جریان‌های ادبی در کشور نباشد، البته این کار در شعار ساده‌است و زمان عمل می‌بینید بسیار مسیر صعب و دشواری است، اما غیر ممکن نیست.

مهدی طراوتی‌توانا

ایلیاتی اسب را زین کن به جنگ دیگری
خون به یاد شد باز از چشم قشنگ دیگری
خون به راه افتاده دارد سیل می‌آید به دشت
تا بگیرد دشت واقلم تو رنگ دیگری
ناز شستت غیرت یک ایل در دستان توست
این تفنگ افتاد از دست، تفنگ دیگری
دشت جولانگاه شد امشب، بگیرد ماه من
دامن‌ات را پنجه تیز پلنگ دیگری
کار دنیا باز هم لنگ است و می‌ترسم که باز
مادری زاید شبی تیمور لنگ دیگری

خشک و تر می‌سوزد آن وقتی که با ما نیستی
دل خوش آینه‌ها هستی و تنها نیستی
در من احساس عجیبی هست وقتی سال‌ها
در خیالم هستی و در پیشم اما نیستی
کوچه بوی گل گرفت از رد پای عابران
آنکه از این کوچه‌ها رد شد تو آیا نیستی؟
مثل مولانا اسیر شمس چشمانت شدم
می‌روم جایی به دنبال‌ت که آنجا نیستی
قایق‌ات را دور کن، بی‌عشق حتی لحظه‌ای
گفته باشم: مرد این توفنده دریا نیستی

گروه فرهنگی: جوایز شعر تلاش می‌کنند که وضعیت یک دوره شعری را با متر و معیار خویش بسنجند و متناسب با ظرفیت‌های علمی و توان حرفه‌ای، بر جریان شعر اثرگذار باشند. بدیهی است کیفیت این اثرگذاری مرهون مؤلفه‌هایی همچون سیاستگذاری ادبی، انتخاب دبیر و داوران، استقبال رسانه‌ای و در نهایت «جایزه» است. شاید اگر جوایز شعری چهار دهه اخیر را فقط بخواهیم نام ببریم یک سیاهه مفصل شود، اما اغلب این جوایز چون زاده دغدغه‌های ادبی نبوده‌اند منقرض شده‌اند و بسیاری نیز به حکم بضاعت

جایزه کتاب سال الوند

اولین دوره جایزه کتاب سال الوند در سال ۱۳۹۷ برگزار شد. دوره دوم سال ۱۳۹۸ و دوره سوم که دوره اخیر بود به‌دلیل رعایت دستورالعمل‌ها اول قرار بود در پایان سال ۱۳۹۹ برگزار شود اما به امید بهبودی اوضاع و به تصمیم برگزار کنندگان مقرر شد به‌صورت غیرحضوری و با انتشار نام برگزیدگان در رسانه‌ها برگزار شود. در دوره نخست «فرزاد آبادی» برای مجموعه شعر «گفت‌وگو با تاریکی» جایزه کتاب سال الوند را دریافت کرد، همچنین تندیس جایزه به انتخاب انجمن علمی نقد ادبی به سیدرضا محمدی برای مجموعه شعر «روح اندوهگین یک شاعر» تعلق گرفت. در دوره دوم «فرامرز سه‌دهی» با مجموعه شعر «فنجان شکسته در پاییز فروپاشی» در بخش «کتاب سال شعر الوند» و «محمد رضا ترکی» با مجموعه شعر «سال‌های بی‌ترانگی» در بخش «جایزه ویژه انجمن علمی نقد ادبی ایران» معرفی شدند. از «حسن‌امحمدزاده» با کتاب «پری‌روز» نیز در این بخش تقدیر شد. در دومین دوره، یک بخش به جایزه اضافه شده بود که بخش شاعران استان همدان بود. در نخستین دوره از این بخش، محسن جعفری از ملایر تندیس جایزه را دریافت کرد و از کمال امرایی از همدان و لیلیا وحیدی از ملایر تقدیر شد. همچنین از حدیثه یاری به‌عنوان کم‌س‌ترین شرکت‌کننده جایزه به‌عنوان «شاعر امید» تقدیر شد.

در نهایت در دوره سوم نیز در بخش کتاب سال، «ترانه‌های گمشده در کوچه‌های یاد» از «محمود معتمدی» و تقدیر و «جنون دارد این دوچرخه» از ایرج ضیایی برگزیده شد. منتخب انجمن علمی نقد ادبی نیز در این دوره، مجموعه «سوسن» از فاطمه سالاروند بود. برگزیده استانی نیز شادی صالحی از تهران و تقدیری‌های این بخش نیز مریم فقه‌گری و مهدی طراوتی‌توانا از همدان بودند.

حسن گوهری، دبیر سومین دوره این جایزه با تأکید بر ضرورت خروج رویدادهای ادبی از مرکز، مهم‌ترین دلیلی را که جایزه الوند در همدان برگزار می‌شود، انتقاد از مدل «مرکز-پیرامونی» دانست. بر همین اساس این جایزه هر سال در همدان

فاطمه سالاروند

این تناقض عجیبی ست، دل بخواهد و زبان نه گفتن و نگفتم چیست؟ چشم آری و دهان نه این تناقض عجیبی ست برخلاف کار دنیا در خیال عشق باشی، در خیال آب و نان نه این تناقض عجیبی ست، بین بودن و نبودن زنده‌ای و زندگی را، هست نامی و نشان نه لب فشرده‌ام به تلخی، جان سپرده‌ام به سختی تا شبیه خویش باشم تا شبیه این و آن نه انتظار شرو افت، از زمین و آسمان هست انتظار خیر و برکت از زمین و آسمان نه! پرسش تو حق من بود، روشن است پاسخ من: آری آری آری آری می‌نویسم و بخوان: نه!

با تو همراه‌اند، اما همرهانت نیستند
همشپنانی که از جنس جهانت نیستند
«قصه‌ای پر آب چشم» داستان غربت است و همدان‌ت نه... که حتی هم‌زیان‌ت نیستند
نه شریک غصه‌هایت، نه شریک شادی‌ات
این رفیقان جز شریک آب و نان‌ت نیستند
می‌شناسندت به نام و ناشناسی بین‌شان
آشنایتند و دنبال نشانت نیستند
روز سختی را نمی‌دانم که هم امروز نیز
جز نمک بر زخم‌های استخوان‌ت نیستند
کاشکی ناهم‌پایانی را بلد بودی کمی!
مهربانی... حیف‌اما مهربان‌ت نیستند
سهل باشد دشمنی از دشمنان دیدن ولی
درد دارد دوستانت دوستانت نیستند